

Lo në Thukul yic në nin yiic kedhie

Lëk tənəḡ mēdhieēth ku kōc ye nyin tiit ē mīth

Nyic yin? Na kēn mīth ē thukul bēn nē thukul yic ē nin lik cimen ē nin ka bēt nē tēēm tōk nē thukul yic, ka nē thōk de thukulden tueḡ, ē kaa cī ruōn tōḡ de pōoc dak wei.

Ye wēt ḡo yee ḡen menhdie tuōc thukul yic?

Pōoc nē loḡ de New South Wales ee kē ye māc kōc. Kān aye nyuōcḡth nadēk kē mīth nōḡ run kaa dhetem lo nhial agut run cī lēu bīi meth ē ke thukul puōl ayeē ḡōor bik lo nē thukul yic nē loḡ.

Nē run de 2010, mīth ke thukul tō nē New South Wales ēbēn adhīl bik Year 10 thōl. Na cik Year 10 thōl ku kaa cī naḡ run kee 17, kē mīth ē thukul adhīl:

1. bik tō nē thukul yic ka cīi ke ḡāt piny bīi ke ya pōoc baai, ka
2. bik tōk nē pōoc puōcḡth yic (cimen de TAFE, ka pōoc de kōk yee looi nē kōc cin) ka
3. bik tō nē luōi yic nē nin yiic kedhie, lon yenē dōm thīn (thaa kee 25) ka rek kē luōi keke thukul ka pōoc dō.

Mundiir ke thukuul agōor loḡ keek bik luōi de mīth ke thukul nyieḡ ya ḡātpiny.

Ee lon de Mundiir ēya bik lueel na cik wēt ē cōk meth aliu nē thukul yic gam.

Nē yee wēt kēnē. Natek kē mundiir alēu ku bik athōr akīm thieēc ka thieēc kē athōr ē liu tē cīi meth liu nē kaam bēr yic ku bīi medhieēth laar yic apuōcḡth na yee wēt de tuaany.

Na kēc mundiir kē cī kōc ke dhieēth lueel gam kē ye kē de yic, ke keek abik liu de menhdu ḡātpiny ke ye liu cīn wēt yic.

Ee kē tueḡ ku ba ḡic loḡ nadēk kē New South Wales Department of Education and Training abē kōc ke dhieēth kuum (agut kōc nyin tiit ē mīth) tē cī mīth naḡ run ye keek māc thukul aa cē naḡ liu arak juēc ē kēne cin cōkde ē thukulic.

Lēu ku ba manhdie ya tuōc akōlkōl?

Ee yic. Ee loḡ de ḡētpiny ku ba menhdu ya tuōc thukulic akōlkōl.

Liu nē thukul yic nē nin lik alēu bii gam naa ye menhdu:

- dhil lo ē yan loi thok kēnē ē dīn
- Ee wic ku bē lo ē kē rilic/kua ye kē ḡoḡ kōc baai (cēmēn ē tāu raan)
- A tuany apei ku bē lo thukulic kua neḡ tuaany kōc ḡooc.

Dōm ē nyōḡ ē nhom ee kē nyic loḡ yen rot looi, ku yen ḡuōp thukul ḡōlic. kōc kedhieēth aa lēu ku bik nhim mīthken aa tiḡ akōlkōl wēt nyōk ku loi kā dōc tē cī kek toḡ kua ye nyōk en cik yōk.

Wēl lēk cē keek waaric nē loḡ de nyōḡ nhom ku ye kēdē en lēu ku bī dōc yōk aa ye ke yōk tēnē

[Hhttps://www.det.new.edu.au/languesupport/documents/headlice/infosheet.htm](https://www.det.new.edu.au/languesupport/documents/headlice/infosheet.htm)

Wēēt de piir de kōc ē panakiim tō nē NSW aye nyuōcḡth nadēk acin kē lēu binē menh ē thukul tuōc baai ka bē puoc wei ē thukul yic ē rin nyōḡ nhom. Nyōḡ nhom, acie kēdit lēu bī meth a cī lo thukulic kaam dīt tet.

Ye ḡo yee lo nē thukulic akōlkōl yen kē tueḡ?

Lo thukulic akōlkōl abē manhdu kony ku bē tiem ē piērdē yic akōl ciēn.

Lo thukulic akōlkōl ee piōc cōl apuōlic tēnē manhdu ku kee mīth kony ku bik māāth looi ku mukā cōk keke mīth kōk.

Na cie manhdu piōc kā thii tēēt ē ḡōc ē run puoc en ke thukul ḡōl, ke keek alēu ku bē kā dhal keek rōt looi tēnē keek ē run ciēn yic.

Ye nõ ye yëet ë thukul yic thã thok kë tueŋ?

Yëet thukulic ku jala yõn piöoc ë thã thok:

- Muk nom lon cĩ manhdu luçi ë piöc tã tueŋ cĩ cõl bëk ke liu thĩn arielic ee ya akölic en cë guir keke ɲut ke tuc gup
- Kony manhdu ku bë piöc ë piath muök ë kaam nom ku bë cĩ ye gãau akölköl
- Yëk manhdu kaam ku bë pamëthke muöth ke kic gõ lõ yõn ë piöoc ku ë tënë
- Abë dhël tekic en bĩ yõn piöoc rac yic.

Gãu aye gãtpiny ke ye abarj liu ku aye dhil teetic tënë thukul ee dhël tõŋ cõt mën ë kã kõk ë liu.

Yeŋo lëu ba dhil looi tã ler kõc kuan ë baai keny ajahta ë thã thukulic?

Kõc kedhiëth ku jala kõc nyin tiit ë mĩth aa ye ke kuõny cõk ku bĩk mĩth cĩ nyaai thukuul yic ë wët ajahta ë kõc ë baai. Kõc ë baai apath ku bĩk dhil athem ku bĩk ajahta a guir ë thã këc thukul ɲeny.

Na ye ajahta ë kockun ë baai tã ë thã thukul, ke yĩ lëk mundir de thukul tueŋ ku cõl ajahta ku/kua ye ithĩn thukulic.

Abë tã kek dhëruup ku ye kaam yĩndë en bĩ ajahta yic bër, natek ke yĩn alëu ku ba thukul thiëc ku bë luçi en lëu ku bë ya looi bë thõl ke manhdu cõk liu.

Lëu ku bë manhdië dhiel atõ ë kã ye keek looi yic abën, agut pol ku kãk riël?

Yeyic. Pol ku kã kõk yëek guöp aa manhdu kony ku bë guöp ya pial. Mĩth aya ke ɲic lon bĩ kek aa bënë akölköl kã ye ke looi thukulic, agut riadha.

Duk mandu ye gëlwei thukulic ë wët ë kã kã?

- Yan aköl ë dhiëth
- Lõ thuk
- Rin bi yen mĩth kõk ya muk
- Lõ kicĩp yic kua ye nyin guir rot cëmën tëm nhiëm
- Yan thĩn kõc baai puolic
- Nin

Kaam ë röm keek akim ku röm pial guöp kõk aa path ku bë keek looi ë kaam kic mĩth lõ thukulic kua ye tã cĩ thukul thõk kua tã cĩ mĩth yëk ajahta.

Ye nõ lëu ku ba dhiel looi tã dhiel manhdië rëer wei thukulic?

Na dhiel lëu ku bë liu thukulic, ka ke kë tueŋ ku ba lëk thukul ku gam kënë yen ee yen cĩ bö thukulic. Ku bë liu meth thukulic teet yic kõc ke dhiëth ku kõc nyin tiit ë mĩth natëk ke ka lëu:

- Ku bĩk athör ya tucc, fax kua ye imel ë thukulic
- Yuöp ë thukul, kua
- Nem thukul.

Liu ebën adhil ya teetic tënë thukul. Athör ë liu cë gõt thok karou ku wël lëk kõk ë athör ë bënë a ye yök ë webthait kënë mäthlä akuma yic en tã ë cõk School Attendance (Athör bënë thukulic) atõ

https://www.det.nsw.edu.au/languagesupport/documents/index_s.htm

Madir thukul anarj yic en ye yen 'kõc kedhiëth kua ye kõc nyn tiit ë mĩth' kek wic lon bĩ manhden cĩ bö thukulic.

Mundir de thukul natek aya ka bë kënë cë teetic ë liu meth thukulic ya thiëc yic.

Manhdië acë bë lõ thukulic. Ye en ba looi?

Yin alëu ku ba madir thukul lac yuöp tã lëu en rot ku bæk ee kënë jãamic ku thiëc kuõny. Natek ke madir thukul abë kuõny yën wic tënë raan luçi lëk thukul tënë kõc baai kua ye raan luçi lëk manh thukul Aboriginal.

Kõc luçi lëk thukul tënë kõc baai ku jala raan luçi lëk thukul tënë manh thukul Aboriginal ye keek yĩ ɲa?

Raan luçi lëk thukul tënë kõc baai ku raan luçi lëk thukul tënë manh thukul Aborigina aa kõc cë keek piöoc ku bĩk yin ya kuõny keek mandu ë bände thukulic.

Keek aa luçi kek akutnhim thukul ku bĩk mĩth thukul a deet puöth ku bĩk aa bënë thukulic abën akölköl.

Në wël lëk kõk ë aguir luçi lëk thukul baai yin alëu ba madir aguir yuöp ë Dëpãrtment kënë ë Piöoc tãdun en tãu yin thĩn ku maktãp piöoc en tã ciëŋ yin thĩn. Telepuun ye ke yup aa ye keek yök ë webthait kënë yic:

www.det.nsw.edu.au/contactus/index.htm kua ye telepuun kënë en yup 131 536.

Neŋ këdhel yin ë yëth manhdu thukulic, ë wël kõk cõt kã kã?

- Acie rot jõt ë agen nom
- Acie lõ tãc
- Acie alãthke yök, athörke, luçi baai den cë yök en, bëkden thukul...
- Miëthden aköl bë lõ cam thukulic akic guir
- Ye cam miëth ariel amããth
- Luçi baai akic thõk
- Daai ë Tëlpadhion wëeric wakõu kua ye thã en bĩ kek rõt guir ku bĩk lõ thukulic.
- Athëm kua ye wët bĩk nyuõõth ë thukulic
- Yan aköl ë dhiëth
- Adhiau ku acë lõ keek yin

Kã kã tënë aa kã ye ke tinj kek tã alõŋ guir kã ye keek looi:

- Dhil narj thã ca looi ku bĩ yin rot a jõt agen nom
- Dhil narj thã ca looi ku bĩ yin ya nin
- Ye alëth thukul ku bëk cõl ke ye tã ë thëë
- Loi miëth aköl thëë
- Loi thã ye yin gõl/ ye yin thõk cam ariel. Aguir aköl ee kë tueŋ.
- Loi thã bĩ yin alui luçi baai cĩ thukul yëk yin
- Ye tãlëpadhion liep ë thã ca guir ku jala tã wën puõth yen thĩn
- Cõl këdu amac, mĩth aa dhil alõ thukulic
- Loi kã juëc ë deet puõu
- Cõl këdu amac, yan ë dhiëth acie ya ajahta
- Thã yëet thukulic ku bë ya röm kek thã ye löth yup ku lõc jãl. Tã cĩ ye guir kek ran piöoc tueŋ, than manhdu cin tënë raan piöoc kënë ku jõ jãl.

Wic raan ye thok waaric

Loloi kuõny wër thokic aa ye ke looi tã bĩ yen rot lëu thĩn tënë kõc ke dhiëth ku kõc nyin tiit ë mĩth cie jam kua cik thõŋ kawaja deetic apath ku tënë kõc kedhiëth cë miŋ ku jala kõc nyin tiit ë mĩth kek jam ke cin. Në wël lëk kõk alõŋ luçi raan thok waaric yuöp ë thukuõldu yic ku yup telepuun luçi wër thok ku cõl ke yup thukul. Telepuun ba yup yen akin 131 450. Thiëc raan thok waaric ë thõŋ wic yic ku raan thok waaric abë thukul yuöp ku tit ë telepuun ku bĩ kuõny ë jamdu yic. Yin acë bë juaar ë luçi kënë yic.